

**MAŁOPOLSKI URZĄD WOJEWÓDZKI
W KRAKOWIE
WYDZIAŁ SPRAW OBYWATELSKICH I CUDZOZIEMCÓW**

SO.IV.0934-1-10

**PROTOKÓŁ
kontroli problemowej Urzędu Gminy Czernichów**

Jednostka kontrolowana: Urząd Gminy Czernichów

Adres: Czernichów 2, 32-070 Czernichów

Kontrolę przeprowadził w dniu 11 stycznia 2010 r. upoważniony pracownik Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie Pani Elżbieta Obtułowicz - Kierownik Oddziału w Wydziale Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, Nr upoważnienia SO.IV.0939-1-10 z dnia 6 stycznia 2010 r.

Przedmiotem kontroli było:

- Rejestracja stanu cywilnego – kompletowanie dokumentacji do zawarcia małżeństwa w przypadku związków małżeńskich zawieranych przez cudzoziemców na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2009.

Kierownikiem jednostki kontrolowanej jest Pan Szymon Łytek – Wójt Gminy Czernichów, wybrany na to stanowisko ponownie w dniu 12 listopada 2006 r. w trybie ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza, prezydenta miasta (Dz. U. Nr 113, poz. 984 z późn. zm.).

Ustalenia z kontroli

I. Sprawy rejestracji stanu cywilnego.

W okresie kontroli funkcję Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Czernichowie na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688 z późn. zm.) zwanej w dalszej części protokołu „p.a.s.c.”, pełnił Wójt Gminy Czernichów, Pan Szymon Łytek. Zastępcą Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Czernichowie była: Pani Zofia Knapik powołana na stanowisko uchwałą Rady Gminy Czernichów Nr XLII/307/2001 z 26 października 2001 r. W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Zofia Knapik.

Akty sporządzone zostały w księgach stanu cywilnego pismem ręcznym, starannie i czytelnie. Stwierdzono prawidłową numerację aktów stanu cywilnego. Stosowana była właściwa pisownia nazwisk, dat, a także nazw miejscowości położonych za granicą, zgodnie z zapisem zawartym w § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 października 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania aktów stanu cywilnego,

sposobu prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, ich kontroli, przechowywania i zabezpieczenia oraz wzorów aktów stanu cywilnego, ich odpisów, zaświadczeń i protokołów (Dz. U. Nr 136, poz. 884 z późn. zm.) zwanego w dalszej części protokołu „rozporządzeniem MSWiA”.

Prawidłowość kompletowania dokumentacji do zawarcia małżeństwa w przypadku związków małżeńskich zawieranych przez cudzoziemców na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W okresie objętym kontrolą tj. od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w Czernichowie sporządzono ogółem 9 aktów małżeństwa z cudzoziemcami, w tym:

- w roku 2007 – 0,
- w roku 2008 – 2,
- w roku 2009 – 7.

[dowód: akta kontroli, str. nr 7]

Poddano kontroli wszystkie wskazane akty małżeństw wraz z aktami zbiorowymi. Stwierdzono, że dokumenty, poza jednym przypadkiem, kompletowane były zgodnie z treścią przepisów art. 54 oraz 56 p.a.s.c. W aktach zbiorowych każdorazowo znajdowały się: odpisy skrócone aktów urodzeń osób zamierzających zawrzeć małżeństwo; zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa z adnotacjami dotyczącymi dokumentów tożsamości osób zawierających małżeństwo oraz dokumenty potwierdzające zdolność do zawarcia małżeństwa przez cudzoziemców, zgodnie z przepisami prawa państwa którego obywatelem był cudzoziemiec.

W aktach zbiorowych aktów małżeństwa Nr 94/08, 92/09, 97/09 znajdowały się decyzje o wyrażeniu zgody na skrócenie terminu oczekiwania na zawarcie związku małżeńskiego. Wydawanie decyzji o skróceniu terminu oczekiwania na zawarcie małżeństwa określonego w art. 4 przepisów ustawy z 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.) zwanej dalej „k.r.o” było zgodne z obowiązującym prawem, nie mniej jednak instytucja „skrócenia terminu oczekiwania na zawarcie małżeństwa” powinna być wyjątkiem. Przewidywany w tym przepisie okres wyczekiwania jest pomyślany bowiem jako czas na ostateczne przemyślenie decyzji o zawarciu małżeństwa. W przypadku małżeństw z cudzoziemcami chęć skrócenia terminu spowodowana może być także koniecznością jak najszybszej legalizacji pobytu, dlatego też każdy przypadek wyrażenia zgody na „skrócenie terminu oczekiwania na zawarcie małżeństwa” powinien być analizowany indywidualnie.

W skontrolowanych aktach zbiorowych nie stwierdzono dowodów na prowadzenie postępowania wyjaśniającego celem ustalenia, czy dokumenty przedkładane przez cudzoziemców do zawarcia małżeństwa, w szczególności dokumenty potwierdzające zdolność do zawarcia małżeństwa są autentyczne, czy zostały wydane przez uprawniony organ, w sposób zgodny z przepisami właściwego prawa (np. akta zbiorowe do aktów małżeństwa Nr 41/08, 94/08, 17/09, 92/09, 96/09, 97/09, 100/09).

[dowód: akta kontroli, str. nr 9-156]

Ponadto z ustnych wyjaśnień Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Czernichowie - Pani Zofii Knapik wynika, iż nie weryfikowano dokumentów przedkładanych do zawarcia związku małżeńskiego.

Odnosząc się do powyższego stwierdzić należy, że zaniechanie podejmowania czynności wyjaśniających w omawianym zakresie stanowi naruszenie obowiązujących przepisów prawa. Z uwagi na funkcjonowanie w obrocie prawnym coraz większej ilości dokumentów nieautentycznych niezbędnym jest zachowanie szczególnej staranności przy ocenie wiarygodności dokumentów przedkładanych przez nupturientów. Prowadzenie wnikliwego postępowania wyjaśniającego konieczne jest szczególnie w odniesieniu do dokumentów przedkładanych przez obywateli państw tzw. wysokiego ryzyka migracyjnego. W takiej sytuacji kierownik urzędu stanu cywilnego, zgodnie z treścią art. 22 p.a.s.c. powinien przeprowadzić wnikliwe postępowanie wyjaśniające, aby ustalić, nie tylko czy przedłożone dokumenty i oświadczenia są prawdziwe ale również czy w przepisach prawa danego państwa, dotyczących wydawania dokumentów do zawarcia małżeństwa nie nastąpiły istotne zmiany.

Ponadto należy wskazać, że przepisy k.r.o i p.a.s.c. nie zawierają co prawda zapisów obowiązku okazania przez cudzoziemca dokumentu tożsamości z ważną wizą pobytową lub ważnej karty pobytu, niemniej jednak w przypadku powzięcia wątpliwości co do legalności pobytu nupturienta na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, to na kierowniku urzędu stanu cywilnego spoczywa obowiązek poinformowania o tym fakcie odpowiednich organów państwowych. Obowiązek taki opisany został w art. 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 234, poz. 1997 z późn. zm.). Powyższy przepis stanowi, że organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego oraz państwowe i inne jednostki organizacyjne są obowiązane współdziałać z organami Straży Granicznej oraz zapewnić im niezbędne warunki do wykonywania zadań określonych w ustawie. Art. 1 ust. 2 cyt. ustawy stanowi bowiem, iż Straż Graniczna obowiązana jest do przeciwdziałania sytuacji kiedy cudzoziemiec znajduje się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej nielegalnie. Celem wykrycia takich przypadków, kierownik urzędu stanu cywilnego powinien zatem każdorazowo weryfikować legalność pobytu cudzoziemca, tym bardziej że zawarcie przez cudzoziemca związku małżeńskiego z obywatelem polskim, powoduje uproszczoną legalizację pobytu, nawet jeżeli osoba ta jest osobą niepożądaną z uwagi na bezpieczeństwo państwa.

Niezależnie od powyższego kontrola wykazała, iż do akt zbiorowych aktu małżeństwa Nr 17/09 załączone zostały m.in.: dokument potwierdzający zmianę nazwiska posiadający nadruk, iż przedłożony odpis jest wierną kopią dokumentu. Dokument ten nie był wydany na druku firmowym oraz nie posiadał żadnych innych pieczęci potwierdzających przez jaki organ potwierdzenie zgodności dokumentu z oryginałem zostało dokonane. Przedłożono także dokument o prawomocności orzeczenia rozwodu w formie wydruku komputerowego oraz zaświadczenie o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa również w formie wydruku komputerowego. Zgodnie z treścią art. 54 p.a.s.c. osoba zamierzająca zawrzeć małżeństwo jest obowiązana: przedstawić dokument stwierdzający tożsamość oraz złożyć odpis skrócony aktu urodzenia, a także dowód ustania lub unieważnienia małżeństwa, jeżeli pozostawała poprzednio w związku małżeńskim, albo nieistnienia małżeństwa, jeżeli postępowanie o ustalenie nieistnienia małżeństwa toczyło się wobec tej osoby; złożyć pisemne zapewnienie, że nie wie o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa; złożyć zezwolenie na zawarcie małżeństwa, jeżeli tego wymagają przepisy k.r.o. Dokumenty omówione przedkładał kierownikowi urzędu stanu cywilnego w oryginałach. Nakładając obowiązek „złożenia” odpisu aktu stanu cywilnego lub innego dokumentu, o którym mowa w art. 54 ust. 1,

w związku z zawarciem małżeństwa, ustawodawca nie przewiduje możliwości zastąpienia ich dokumentami pośrednimi np. odpisem notarialnym, nie przewiduje możliwości sporządzenia notatki z treści dokumentu, który ma być przedłożony, jedyny wyjątek w tym zakresie określony został w art. 54 ust. 2 p.a.s.c.

[dowód: akta kontroli, str. nr 159-186]

Na tym kontrolę zakończono.

Informację o niniejszej kontroli problemowej wpisano do książki kontroli Urzędu Gminy Czernichów pod nr 2/10.

Poprzez zamieszczenie w protokole niżej wymienionych pouczeń kontrolujący informuje o przysługującym kierownikowi kontrolowanej jednostki prawie:

- złożenia kontrolerowi przed podpisaniem protokołu, w terminie 7 dni od daty jego otrzymania, pisemnych zastrzeżeń co do protokołu,
- odmowy podpisania niniejszego protokołu kontroli, z jednoczesnym obowiązkiem przedstawienia w terminie 7 dni od daty otrzymania protokołu pisemnego wyjaśnienia przyczyn odmowy.

Przed podpisaniem protokołu kierownik kontrolowanej jednostki zapoznał się z treścią protokołu.

Do ustaleń zawartych w protokole ~~wniesiono~~/ nie wniesiono ¹⁾ zastrzeżeń.

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Wójtowi Gminy Czernichów.

Kontrolujący

Kontrolowany

Kierownik Oddziału

WÓJT

(-) mgr Elżbieta Obtułowicz

(-) mgr Szymon Łytek

Kraków, 28 stycznia 2010

Czernichów,

¹ Niepotrzebne skreślić